

ka Rogiča, v kateri slednji najprej razmišlja o tehtnosti dosedanjih regionalizacij Jugoslavije in nato poskuša opredeliti kompleksen pristop, da bi na zaključku podal kratke orise 19 osnovnih makroregionalnih enot.

V prvem prispevku drugega dela zbornika Ivan Crkvenčič na osnovi zaposlenosti aktivnega prebivalstva ugotavlja stopnjo družbeno-ekonomskega razvoja jugoslovanskih republik in pokrajin od 1953 do 1971 leta, v nadaljevanju pa to podrobneje opredeli za SR Hrvatsko po njenih petih makroregionalnih enotah. V svoji drugi razpravi pa na osnovi prirodnega prirastka in migracij po občinah analizira območja različnih trendov populacijskega razvoja SR Hrvatske v letih 1961—71. Drugačen pristop za podoben prikaz populacijskega razvoja med leti 1961—71 v SR Hrvatski po občinah ter za tipizacijo občin glede na populacijski razvoj je predstavil Mladen Friganović, s posebnim poudarkom na nerazvitih območjih, kjer je negativen populacijski razvoj posledica družbeno-gospodarskega zaostajanja v razvoju. Vse tri populacijske razprave problemsko dopolnjuje prikaz ekonomskih migracij prebivalstva iz SFRJ in SR Hrvatske v inozemstvu, ekonomskih učinkov tega in vprašanja vračanja začasno zaposlenih v tujini, ki ga podaja Ivo Baučić. Vse razprave so opremljene s številnimi kartami, kar njihovo vrednost še močno poveča.

V drugem delu razprav o populacijskih problemih posameznih makroregionalnih enot SR Hrvatske podaja Miroslav Sić dokaj podroben in kompleten pregled povojnega razvoja prebivalstva vzhodne Hrvatske, kjer so v ospredju zlasti negativna gibanja prebivalstva v pretežno agrarnih območjih. Podobno Mladen Friganović v svojem drugem prispevku predstavlja razvojne probleme prebivalstva na južnem hrvatskem Primorju (Dalmacije) od leta 1880 do danes in podrobneje analizira razlike med otoki, obalo in Zagoro. To dopolnjuje tudi s kratkim pregledom strukturnih sprememb prebivalstva. Posebej otok Krk, kot depopulacijsko območje, pa prikazuje v svoji razpravi Petrica Novosel, ki je v zadnjih letih tudi sicer že večkrat spregovorila o geografskih problemih našega največjega otoka.

Kljub temu, da je bil večji del gradiva te številke *Geographical Papers* že objavljen v domačih zbornikih, predvsem v Geografskem glasniku, pa je veliko tudi vsebinsko novega in metodološko obogatenega. Še posebno veljavo pa mu daje smiselno povezana predstavitev geografskih problemov velikih makroregionalnih enot.

Mirko Pak

Mitko Panov: Socialna geografija i prostorno planiranje na primerot na SR Makedonija. Prirodno matematički fakultet Skopje, Geografski institut, Posebno izdanje, knjiga 5. Skopje 1967, str. 110.

Seriji razprav o populacijskih in naselbinskih problemih, ki jih je Panov priobčil v zadnjih letih, je s tem delom dodal neke vrste sintetični prikaz teh elementov in dejavnikov v SR Makedoniji in obsežno razlago njihove pomembnosti v regionalnem planiranju. Pod dokaj ambicioznim naslovom knjige se uvodna tri, dokaj kratka, poglavja ukvarjajo s predstavitvijo predmeta socialne geografije, njenega pomena ter njenih nalog v regionalnem planiranju, pri čemer je na tem mestu obravnava predvsem populacijo kot vodilno gibalno preobrazbe prostora in naselja kot materialni rezultat vseh aktivnosti.

Prvo obsežno poglavje je namenjeno vlogi populacijskih procesov v prostorskem planiranju. Vsakega od populacijskih problemov: rast števila prebivalstva, spolno in starostno strukturo, prirodni prirastek, gospodinjstva, pismenost, narodnost, gostoto naseljenosti, dejavnostno strukturo in migracije, je avtor opredelil kot dejavnik v prostorskem planiranju in nato na razvojni način podal njihovo problematiko na primeru Makedonije.

Podobno je avtor pristopil k drugemu obsežnemu poglavju o naseljih in prostorskem planiranju, kjer je na kratko teoretično obdelal vprašanja teritorialne razporeditve, prirodnih danosti, funkcionalno strukturo, gravitacijske smernice, tipe, teritorialni razvoj, omrežje naselij, mestna naselja, vaška naselja in dodal k vsakemu poglavju še opis razmer v Makedoniji.

Knjiga je ena redkih novejših sintetičnih predstavitev nekaterih socialno-geografskih problemov za območje cele republike. Določen pomen pa ima tudi ovrednotenje posameznih dejavnikov za potrebe regionalnega planiranja.

M. Pak

Geography of World Agriculture, Akadémiai Kiadó, Budimpešta.

Madžarska akademija znanosti se je lotila obsežne naloge, da v posebni seriji enotno opremljenih publikacij predstavi kar najbolj aktualno podobo stanja in problemov kmetijstva v posameznih deželah sveta. Pod mednarodnim uredniškim odborom, ki ga vodi G. Enyedi, je izšlo že pet publikacij: Poljsko kmetijstvo (avtorja J. Kostrowicki in R. Szczyński), Geografija kmetijstva Jugovzhodnega dela ZDA (J. R. Anderson), Kmetijske površine in specializacija v kmetijstvu (N. Csáki), Kmetijska tipologija Kalifornije (H. F. Gregor) in Kmetijska geografija Danske (Aa. H. Kampp).

Posebna vrednost takega načina predstavitve kmetijstva v posameznih deželah sveta se nam pokaže ob primerjavi z dokaj številnimi monografijami o svetovnem kmetijstvu; le-te so se morale zadovoljiti s kar največjo generalizacija prikaza sicer znotraj sebe tako različnega pojava, kot je kmetijstvo po svetu. Koncept, ki ga je osvojil uredniški odbor, ima tako že v začetku zagotovljen določen uspeh. Druga pozitivna stran serije je v tem, da je uredniškemu odboru uspelo pritegniti najboljše strokovnjake za agrarno geografijo, katerim ni bilo težko na osnovi številnih lastnih raziskav podati zgoščene prikaze o kmetijstvu v določenih deželah. Prilagajanje obstoječim možnostim, predvsem kadrovskim, je zagotovilo seriji določeno kvaliteto raven, hkrati pa tudi določeno privlačnost glede na svojo pestrost. Kljub nujnim slabostim vsake take serije lahko trdimo, da je zbirka *Geography of World Agriculture* v sedanji fazi dosegla zelo solidno strokovno raven.

Na kratko predstavljam tretjo, četrto in peto knjigo zbirke.

Norbert Csáki, Land Supply and International Specialization in Agriculture, Budimpešta 1974, str. 102. Drobna knjiga z ambicioznim naslovom je razdeljena na tri osnovna poglavja: pomen obsega kmetijskih površin za specializacijo v kmetijstvu, obseg kmetijskih površin in mednarodna specializacija v kmetijstvu in učinki sprememb v kvaliteti zemlje na mednarodno specializacijo v kmetijstvu. V dodatku je podan metodološki prikaz analize uporabljenega gradiva.

Avtorjevo zanimanje je osredotočeno predvsem na odnos: prirodne razmere — specializacija v kmetijstvu oziroma na končni učinek tega razmerja, ki se kaže v količini (deležu) pri izvozu kmetijskih proizvodov. Problem prehrane oziroma proizvodnje hrane je v svetovnem gospodarstvu eden največjih problemov, na katerega ima vpliv dolga vrsta dejavnikov, od prirodnih razmer, splošnih socialnoekonomskih procesov do političnega odnosa in do vprašanja proizvodnje hrane. Zato imajo, po mnenju podpisanega, taka splošna dela tudi temu primerne »splošne« ugotovitve oziroma so le informativnega pomena. Posamezna trditev pogosto najde ustrezno podkrepitev v »pomanjkanju statističnih podatkov« za posamezne dežele.

V zaključnem poglavju nam avtor predstavi lasten model komplementarnosti mednarodne specializacije v kmetijstvu, s katerim pojasnjuje možnosti optimalne in maksimalne specializacije v kmetijstvu dežel socialističnega in kapitalističnega sistema.

Howard F. Gregor, An Agricultural Typology of California, Budimpešta 1974, str. 106. Kmetijsko tipologijo Kalifornije prikazuje avtor v štirih poglavjih, in sicer od obravnave splošnih tipoloških potez, živinoreje, poljedelstva do regionalne proizvodnje in njenih trendov. Avtor podrobno analizira osem prevladujočih tipov kmetovanja v Kaliforniji, opisuje njihove geografske poteze in način proizvodnje, prav tako pa tudi njeno socialnoekonomsko organizacijo.